

Humanistiska och teologiska fakulteterna

GRUNDUTBILDNINGSSINTERNAT | 9-10 JUNI 2022 | YSTAD SALTSJÖBAD
MINNESANTECKNINGAR | MANUELA ROSSING

INNEHÅLL

DAG 1 | 9 juni | 2022

HUMANISTISK KURSUTVECKLING OCH UTBILDNINGARNAS RELEVANS

HUMANIORAS ROLL OCH UTBILDNINGENS RELEVANS	2
TVÄRHUMANISTISKA UTBILDNINGSSINICIATIV – WORKSHOP	3
BAKGRUND OCH ÖVNING	3
GRUPPRESENTATIONER	4
GEMENSAM AVSLUTNING	7
ATT ARBETA MED KVALITETSSÄKRING OCH UTBILDNINGARS RELEVANS	8
VARFÖR ARBETA MED RELEVANS?	8
RELEVANSBEGREPPET	8
METODER OCH VERKTYG	8

DAG 2 | 10 juni | 2022

KVALITETSARBETE PÅ HT-FAKULTETERNA

KVALITETSARBETET FRAMÅT MED UTGÅNGSPUNKT I MITTVÄGSREFLEKTIONEN	11
MITTVÄGSREFLEKTIONEN 2022	11
EXTERNA PARTER I KVALITETSARBETET	11
KVALITETSARBETET 2025–2030	12
KVALITETSARBETET 2023 MED TEMA "UTBILDNINGARNAS RELEVANS"	13
DISKUSSION OM LÄRARLEDD TID	13
AVSLUTNING	14
PRESENTATIONER	15

HUMANISTISK KURSUTVECKLING OCH UTBILDNINGARNAS RELEVANS

Sara Håkansson, prodekan för grundutbildning, hälsade deltagarna välkomna till grundutbildningsinternatet, som genomfördes på plats för första gången på två år. Under första dagen var temat humanistisk kursutveckling och relevansbegreppet i kvalitetsarbetet. Dag två fokuserade studierektorerna på kvalitetsarbete för 2023, mittvägsreflektionen om kvalitetsarbetet de senaste åren och förslag på utveckling av kvalitetsarbetet på HT.

HUMANIORAS ROLL OCH UTBILDNINGENS RELEVANS

Sara Håkansson, prodekan för grundutbildning

Sara Håkansson inledde med en tillbakablick på tiden som gått sedan förra årets digitala grundutbildningsinternat. 2021 var temat för kvalitetsdialogerna "lärandemiljöer" och temat adresserades genom diskussioner om lärarledd tid, kontakttid, tid till pedagogisk utveckling, fysiska och virtuella lärandemiljöer, samt social interaktion, stödverksamhet och pandemins påverkan på utbildningarna.

Den lärarledda tiden är en av HT-fakulteternas viktigaste frågor. Det är en paradox att den permanenta tilldelning genom HSTJ-prislappen, dvs. ersättningen för varje student, inte räcker för att lägga ut så mycket schemalagd tid som vi vill ha och tror att studenterna behöver – samtidigt tas nya utbildningar fram i regeringens tillfälliga satsningar så att myndighetskapitalet skjuter i höjden. Vad HT vill se är att regeringen höjer den permanenta prislappen och sänker ambitionsnivån vad gäller tillfälliga och kortsiktiga satsningar. De goda nyheterna är att Lunds universitet för första gången i sin 350-åriga historia skrivit in HSTJ-prislappen som en prioriterad fråga i sin budgetskrivelse till regeringen. I mellantiden jobbar lärarna enträget för att kompensera studenter för begränsad lärarledd tid, vilket diskuteras på internatets andra dag.

I förra årets kvalitetsdialoger framkom ett stort antal goda exempel vad gäller skapandet av goda och för studenterna främjande lärandemiljöer, fysiska såväl som digitala: kick-offer, introduktionsveckor, mingelluncher, tydliga strukturer, förklarande tröskelbegrepp och kommunikation av pedagogisk agenda är bara några exempel på pedagogiska verktyg som används på HT-fakulteterna för att främja ett gott lärande och goda lärandemiljöer. Det finns utvecklingsområden när det gäller våra fysiska miljöer och det behövs en gemensam plattform för att sprida goda idéer och kommunicera vad gäller grundutbildningsfrågor.

Genom kvalitetsdialogerna uppmärksammades också värdet av stödverksamheterna, som på vissa håll fungerar som integrerade delar av utbildningen och på andra är en underutnyttjad resurs. Del av åtgärds paketet från förra året handlar därför också om att, på olika sätt fortsätta att påminna om stödverksamheternas potential för att både kvalitetssäkra våra utbildningar och bidra till att använda resurserna effektivt.

Det är viktigt att ha tydliga målbilder, att en organisation har en gemensam förståelse för målbilden och att ledningens uppfattning om dess värde delas inom organisationen. På HT-fakulteterna delar vi målbilden om att utveckla en så högkvalitativ utbildning som möjligt genom att främja ett gott lärande. Det som förra årets kvalitetsdialoger visade med all tydlighet var att en förutsättning för det är en god arbetsmiljö med rimliga villkor för de som utvecklar och driver utbildningen – i detta behöver vi förbättras och därför fortsätter vi att synliggöra våra behov av resursförstärkning och ökade HSTJ-prislappar även då vi byter fokus och blickar framåt, mot nästa tema för kvalitetsutveckling, nämligen utbildningens relevans.

Temat på grundutbildningsinternatet är kursutveckling i relation till humanioras roll i samhället och för individen, livslångt lärande, kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling samt utbildningens relevans. Inspirerade föreläsningar förväntas leda till diskussioner om hur vi ser på våra utbildningar i relation till samhällsnytta, arbetsmarknadsbehov och individens utveckling.

TVÄRHUMANISTISKA UTBILDNINGSSINICIATIV – WORKSHOP

Isak Hammar, koordinator vid Kansli HT och docent i historia

Isak Hammar fick, utifrån sin bakgrund i tankesmedjan Humtank och sitt arbete med att artikulera humanioras styrkor, i uppdrag att skriva rapporten "Humanistisk kunskap och kompetens - En rapport om alumners nytta av studier i humaniora och teologi". I rapporten analyseras resultaten från en alumundersökning riktad till Lunds universitets humaniora- och teologistudenter genomförd 2019. Undersökningen hade ett särskilt fokus på arbetsmarknad och arbetslivskoppling, men ställde även bredare frågor om humanistiska kompetenser och identitet. Rapporten presenterades på det digitala grundutbildningsinternatet 2021. Med avstamp i rapporten fortsätter diskussionen om humanioras styrkor och utmaningar med utgångspunkt i frågorna: "Vad kan ett tvärhumanistiskt program eller paket erbjuda studenter i humaniora och teologi?" och "Vilka fördelar finns med sådana initiativ för HT-fakulteterna och för humaniora i Sverige?".

Bakgrund och övning

Bakgrunden till workshopen utgörs av de slutsatser som presenterades i rapporten och ambitionen hos HT-fakulteternas grundutbildningsnämnd att följa upp rapportens resultat. I grundutbildningsnämndens verksamhetsplan för 2022 fastställs att "det är viktigt att öka arbetsmarknadens förståelse för humanisters och teologers anställningsbarhet." och att "...få fler studentgrupper att få upp ögonen för studier i humaniora och teologi." samt att "...förvalta resultaten från rapporten och diskutera och ta fram förslag på aktiviteter utifrån rapportens resultat och de strategiska frågorna om utbildningens relevans och breddad rekrytering." Det har satt igång tankar kring vad som krävs för att ge humanister och teologer de bästa förutsättningarna på arbetsmarknaden. En möjlighet är att tänka tvärhumanistiskt: Vad händer när man tänker på övergripande nivå? Hur kan det ge inspiration till utvecklingsinsatser på ämnes- och kursnivå?

Deltagarna delades upp i grupper för att genomföra en övning och diskutera dessa frågor utifrån olika hypotetiska scenarion. Syftet var att börja tänka kring utbildningarnas relevans, humanioras roll, en humanistisk identitet, profilering av HT och LU och att skapa positiva narrativ om de kunskaper och kompetenser som HT-studenter får med sig. Hur skulle idéer kring nya kurser, kurspaket eller program kunna bidra till att:

- Tillhandahålla identitet och tydligt sammanhang
- Sätta fokus på generella kompetenser
- Erbjuder arbetslivskoppling och alumnverksamhet
- Integrera studievägledning och arbetslivsforum
- Förbättra arbetsgivarnas syn på humanistiska utbildningar
- Höja humanioras status

Diskussionen om Liberal arts, humanistiskt basår, introduktionsterminen på LU och humanistiska program vid bland annat Uppsala universitet är några exempel på att frågan existerar även på andra lärosäten i Sverige. Frågan kan även kopplas till diskussionen om Livslångt lärande som handlar om utbildning under hela livet och relaterar till fortbildning (att utbilda sig för samma arbetsuppgifter, som har förändrats), vidareutbildning (att utbilda sig för nya arbetsuppgifter), karriärväxling (att byta karriär helt) och bildning (individens behov/intresse av personlig utveckling).

Syftet med övningen var att väcka tankar utifrån de scenarion som grupperna tilldelades. Ambitionen var att det skulle vara en kreativ och fantasirik övning som både kunde visa vad som redan görs och ge synergier inför utvecklingsarbete.

Grupppresentationer

Grupp 1

Gruppen fick i uppgift att skapa ett kursinnehåll om 90 hp och en tänkt programstruktur för ett humanistiskt kandidatprogram (180 hp). Kursinnehållet skulle "utveckla humanistiska kompetenser, tillhandahålla en identitet och ett tydligt sammanhang samt underlätta övergången till arbetslivet."

Gruppen valde att rikta in programmet mot Asienstudier och skapade en programstruktur innehållande ämnesstudier, språkstudier, regional fördjupning, en kompetenshöjande kurs, en praktiktermin och/eller projektkurs samt examensarbete. Inom ramen för projektkursen kan studenterna få prova på att söka medel för att initiera asienorienterade kulturprojekt. Metodkunskap uppfattades som relevant för studenternas möjligheter på arbetsmarknaden. Gruppen konstaterade att arbetsgivare vill att studenterna kommer ut med språkkunskaper, kunskaper om regionen men också förmåga att hantera databaser, formulera projekt och söka medel. Inom ramen för den kompetenshöjande kursen kan studenterna lära sig att identifiera vad de behöver för kunskaper, i samråd med studievägledare, och sedan ha utrymme att lägga till det till sin utbildning.

Grupp 2

Gruppen fick i uppgift att skapa ett kursinnehåll om 90 hp och en tänkt programstruktur för ett humanistiskt kandidatprogram (180 hp) inom ramen för ett hypotetiskt "bildningslyft". Kursinnehållet skulle "utveckla humanistiska kompetenser, tillhandahålla en identitet och ett tydligt sammanhang samt underlätta övergången till arbetslivet."

Gruppen skapade en programstruktur innehållande en termin humanistisk översiktscurs (HÖKEN) där studenterna skulle introduceras till företrädare från olika ämnen, till akademiska studier, humanistisk identitet, källkritik och vad humaniora är. Termin 2–3 var 60 hp ämnesstudier och termin 4 var en valbar termin. Där fick studenten chans att profilera sig även utanför HT genom samarbete bortom fakultetsgränserna med t ex. statsvetenskap, ekonomi, juridik eller genom utlandsstudier. Termin 5 innehöll 15 hp projektledning och 15 hp praktik och termin 6 var för examensarbete. Som mervärde skulle en seminarieserie med alumner arrangeras där nuvarande studenter skulle få information om vad alumnerna fått med sig från sin utbildning och hur de använder sina kunskaper i sitt arbetsliv.

Grupp 3

Gruppen fick i uppgift att skapa ett programinnehåll på 90 hp för ett humanistiskt spetsprogram. Programmet riktade sig till studenter som redan läst upp till kandidatnivå i något ämne och syftade till att "underlätta studenternas övergång till arbetslivet samt ge bästa möjliga förutsättningar för deras framtida yrkesliv".

Gruppen skapade ett program med fokus på informationshantering och kommunikation. Programstrukturen utgick från moduler på 7,5 hp och eftersom man ville få med mycket så blev valbarhet för studenterna begränsad.

30 hp	30 hp	30 hp
7,5 hp Informationshantering (källkritik och värdering) 7,5 hp Vetenskapshistoria 7,5 hp Aktiv språkinläring 7,5 hp Visuell Kompetens	7,5 hp Interkulturell kompetens (kulturbegrepp, kulturella normer och värderingar) 7,5 hp Logiskt tänkande 15 hp Projektledning och entreprenörskap för humanister	Examensjobb 15 hp 7,5 hp Arbetslivets genrer (retorik och genrekompetens) 7,5 hp Juridik i arbetslivet

Kursen "Aktiv språkinläring" syftade till att lära studenterna hur ett språk är uppbyggt så att de sedan snabbt kan lära sig ett nytt språk. Inom ramen för kursen "Arbetslivets genrer" skulle studenterna träna sig i att kunna skriva och presentera inom de genrer som finns i en specifik kontext och lära sig att plocka isär, tolka, läsa och använda text inom en bransch. Juridik ansågs viktigt på arbetsmarknaden. Examensarbetet kunde ske i samarbete med en extern aktör, t ex. en viss arbetsplats som kunde ge framtida arbetstillfällen och därigenom kunde programmet knyta alumnkontakter. Examensarbetet skulle handla om att identifiera ett problem i en bransch, analysera och sedan föreslå en lösning. Gruppen föreslog att deltagande i "exjobbseminarier" skulle vara obligatoriskt för studenter på första terminen.

Grupp 4

Gruppen fick i uppgift att skapa ett programinnehåll på 90 hp för ett humanistiskt spetsprogram med inriktning på globala samhällsutmaningar. Programmet riktade sig till studenter som redan läst upp till kandidatnivå i något ämne.

Gruppen skapade ett program som kallades "Människan i världen – världen i människan". Programmet skulle bygga på de globala målen och samhällsutmaningarna. Programstrukturen bestod av ett kluster av teman för varje termin som berör frågorna från ett nu-, då- och framtidsperspektiv. Viktiga teman inom ramen för programmet var: miljö och klimat, migration, mänskliga rättigheter, konflikter, demokrati, demografi, teknik, AI och etik. Dessa teman kan belysas på ett värdefullt sätt med HT:s ämnesbredd, med allt från filosofi och litteratur till kognitionsvetenskap och historia. Programmet skulle innehålla en viss flexibilitet, så att studentens egna nyfikenheten driver och påverkar hur utbildningen ska se ut. Syftet var att blicka bakåt och i samtiden för att kunna förstå framtiden och att förstå människan som kulturbärare och kulturskapare. Undervisningen skulle ske i seminarieform i stor utsträckning. Studenternas tidigare erfarenheter och styrkor skulle ligga till grund för övningar. Programmet skulle avslutas med att studenterna får göra ett projektarbete som examineras genom en studentledd konferens dit potentiella avnämare bjuds in.

Med programmet ville gruppen sätta människan i centrum för de globala utmaningarna genom att utnyttja HT:s ämnen och bredd vilket skulle särskilja programmet från andra utbildningar. Gruppen upplevde att den globala tvisten och fokus på social rättvisa gav inspiration till att skapa innehållet och konstaterade att HT har mycket att erbjuda kopplat till frågor om hållbarhet.

Grupp 5

Gruppen fick i uppgift att ta fram ett kurspaket på 60 hp och en tänkt struktur för ett humanistiskt kurspaket med fokus på livslångt lärande. Kurspaketet skulle rikta sig mot studenter som etablerat sig på arbetsmarknaden.

Gruppen valde att rikta paketet mot personer som arbetar med skrivande, information och kommunikation i sin profession, men som inte är utbildade språkvetare. Kurspaketets arbetstitel var "Målgruppsinriktad kommunikation i tal, text och bild". Förekunskapskrav var någon form av högskoleutbildning där skrivande ingått och målgruppen skulle vara yrkesverksamma vid t ex. myndigheter eller inom sjukvården. Gruppen inriktade sig på två typer av kurser à 5 hp; kurser för

generella färdigheter (inom skrift och tal) och kurser för specifika målgrupper. Den första typen av kurser var till exempel "Grundläggande textanalys", "Grundläggande skrivande" (progression av textanalys) och "Grundläggande retorik i tal och text". Sedan kunde studenterna välja att bygga på utifrån sina specifika kontexter, t ex. med kurser om lättläst och tillgänglig kommunikation.

En utmaning var att få in allt som krävs i en skrivarkurs på få högskolepoäng. Sammanhanget för kommunikation är grundläggande och då behöver studenterna lära sig analysera text för att kunna kommunicera i olika kontexter. Även muntlig presentation ska ingå, det var en av de generella kompetenser som många av de som svarade på alumnrapporten ansåg sig behöva mer träning i.

Kurser à 5 hp
Grundläggande textanalys
Vetenskaplig metod
Grundläggande skrivande (progression av textanalys)
Grundläggande retorik i tal och text
Texters tillgänglighet
Argumentation i tal och text
Akademiskt skrivande
Bildanalys
Instruktionstexter
Myndighetstexter
Intern kommunikation och extern kommunikation
Webbtexter

Grupp 6

Gruppen fick i uppgift att ta fram ett tvärvetenskapligt kurspaket med fristående kurser som syftade till livslångt lärande. Kurspaketet skulle rikta sig mot studenter som etablerat sig på arbetsmarknaden.

Gruppen skapade ett smörgåsbord av kurser på 3–5 hp som kunde läsas på deltid och plockas ihop utifrån den enskilda personens behov. Gruppen hade ett allmänt paket och ett paket inriktat mot lärare. De tänkte sig också att det kunde finnas andra paket med särskilda målgrupper, t ex. personer som arbetar inom vården. Med kursnamnen ville man ge associationer till tvärvetenskaplig humaniora. Kursen "Konflikthantering i yrkeslivet" var t ex. tänkt som ett samarbete med psykologiska institutionen. Gruppen såg det som spännande humanistiska kurser som kan läsas av personer som jobbar inom många olika branscher och inga förkunskapskrav skulle ställas för kurserna. Kurspaketet skulle ge både generella kompetenser och humanistisk bildning.

Allmänt paket, förslag på kurser

Retorik

Interkulturell kommunikation (existerande kurs)

Skrivande i yrkeslivet

Journalistiskt skrivande

Professionell engelska

Sociala medier och digitala verktyg

Mänskliga rättigheter

Kritiskt tänkande

Historiska perspektiv på demokrati

Filosofins historia

Etiska dilemman i yrkeslivet

Det goda samtalet (vad är ett samtal, institutionella samtal, tolkade samtal)

Konflikthantering i yrkeslivet

Moderna litteraturklassiker

Krisens estetik (existerande kurs)

Sekularitet, tro och identitet

Lärarpaketet även dessa 5 hp-kurser:

Det flerspråkiga klassrummet

Fjärrundervisning, teknik och hjälpmedel

Kognitionsvetenskapliga perspektiv på inlärning

Gemensam avslutning

Sara Håkansson, Isak Hammar och Lisa Hetherington avslutade gemensamt workshoppen och konstaterade att många lysande idéer och förslag kom fram genom gruppernas presentationer. En sammanställning av gruppernas arbete ska tas fram och kan ligga till grund för en fortsatt diskussion om hur idéerna ska förvaltas. Det skulle vara värdefullt att fortsätta samtalen om mer övergripande satsningar, men också att tänka konkret kring vad som faktiskt kan genomföras i närtid.

I samband med höstens budgetarbete inför 2023 finns det möjlighet att äska om medel för satsningar kopplat till Livslångt lärande och Hela landet. De särskilda satsningarna riktar sig till fortbildning genom korta kurser på 3–5 hp, gärna på distans. Kurserna kan vara helt nya eller skapas genom att man bryter ut en del av en befintlig kurs och gör den till en egen liten kurs. De aktuella medlen ska användas under 2023, men liknande satsningar väntas för 2024.

Förhoppningen är att workshoppen även inspirerade till tankar kring utveckling av redan befintliga kurser och program på institutionsnivå. Diskussionerna fungerade som en inledning till arbetet med utbildningens relevans som påbörjas under hösten och är temat för 2023 års kvalitetsarbete.

ATT ARBETA MED KVALITETSSÄKRING OCH UTBILDNINGARS RELEVANS

Anna Fahlgren, professor vid Linköpings universitet

Anna Fahlgren är professor i cellbiologi och programansvarig för kandidatprogrammet i experimentell och industriell biomedicin vid institutionen för biomedicinska och kliniska vetenskaper på Medicinska fakulteten vid Linköpings universitet. Fahlgren är engagerad i tillämpad forskning och att använda forskningsresultat i samhället. Fahlgren var inbjuden till internatet för att hålla en presentation utifrån sitt arbete med relevans kopplat till kvalitetsarbete och program- och kursutveckling. Under presentationen belystes relevansbegreppet från olika vinklar, och verktyg och metoder för att arbeta med relevans i utbildning presenterades.

Varför arbeta med relevans?

Högskolornas utbildningsdimensionering regleras från flera håll, t ex. statens styrning, studenternas och arbetsmarknadens behov och lärosätets förutsättningar. Lunds universitets policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling fastställer att: "utbildningen skall vara relevant för studenterna samt svara mot samhällets behov". Begreppet är brett och svårt att definiera, det finns ingen omfattande forskning på området. Frågor väcks i relation till temat och begreppet har problematiserats. Ska mer innehåll läggas till redan fullspäckade kurser och program? Ska samhället tala om för oss vad som är viktigt, borde det inte vara tvärtom? Alumnundersökningar visar att majoriteten av studenterna får arbete efter sina studier. Från studenthåll efterfrågas många gånger att utbildningens relevans kommuniceras tydligt.

Relevansbegreppet

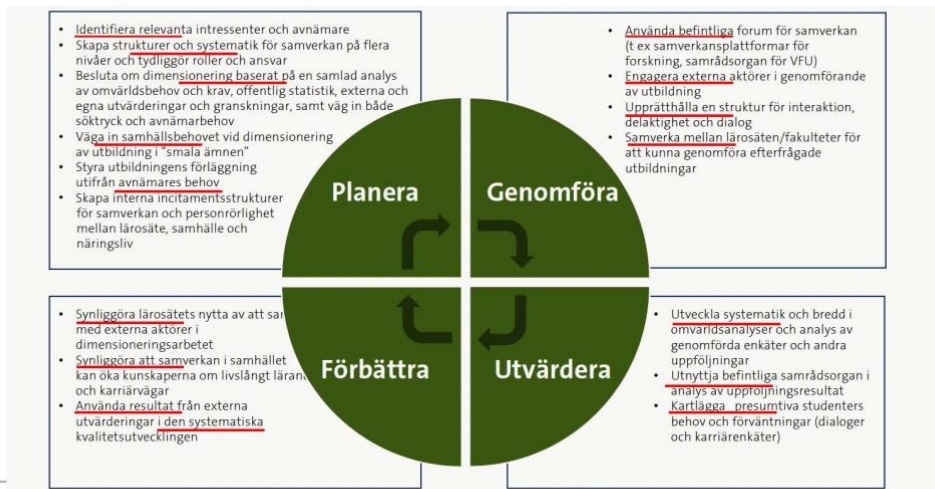
När Fahlgren skrev en artikel tillsammans med några kollegor om relevansbegreppet genomfördes en enkät riktad till utbildningsansvariga med frågorna: "Vad innebär det för dig att en högskoleutbildning är relevant?" och "Vad ser du för likheter och skillnader mellan begreppen relevans och kvalitet inom högre utbildning?". Det konstaterades att inom högre utbildning och forskning är relevans en dimension av kvalitet (d.v.s. god forskning och utbildning är den som uppfattas som relevant). Samtidigt är relevans ingen absolut storhet utan kopplad till en värdering av vad som är lärosätens grundläggande uppdrag. Synen på detta uppdrag skiljer sig åt både mellan olika intressenter, mellan lärosäten och mellan olika länder. Ordet relevans används om egenskapen eller förhållandet att vara relevant, av betydelse, vikt (<https://samsynwiki.su.se/wiki/Relevans>).

Metoder och verktyg

MERUT – projekt

Fahlgren kom i kontakt med metoder och verktyg för att synliggöra och bedöma utbildningars samhällsrelevans när hon var projektledare för ett av delprojekten inom VINNOVA-projektet MERUT (metoder för relevansbedömning i utbildningar). Inom projektet har sju lärosäten samarbetat för att ta fram metoder och verktyg. Här går det att läsa mer om projektet, <https://k3-projekten.se/project/merut/> och dess [slutrapport](#). Utifrån områdena "planera", "genomföra", "förbättra" och "utvärdera" strukturerades de aspekter som kan ingå i arbetet med relevans. Inspiration för utvecklingsarbete kan hämtas ur översikten nedan, alla aspekter behöver inte ingå, man kan plocka in det som upplevs användbart i en specifik kontext.

Samverkansaspekter att utveckla i relation till olika faser av kvalitetscykeln i det systematiska kvalitetsarbetet

Inom VINNOVA-projektet var projektgrupperna tvärdisciplinära och involverade både generell- och yrkesexamen. Några av de slutsatser som gruppen kom fram till var:

- Inventera vad ni redan har eller utför – synliggör och kommunicera detta.
- Använd redan utarbetade metoder och modeller och anpassa dem till er egen verksamhet (sparar mycket tid).
- Ta hjälp av andra utbildningar/lärosäten som har haft liknande utmaningar.
- Skapa nationella och internationella nätverk som involverar avnämare och utbildningar.

För att arbeta med att stärka utbildningsinteraktion med externa aktörer och att få med externa parter i utvecklingsarbetet togs en verktygslåda fram som kunde belysa olika aspekter utifrån programledningsnivå, kursnivå och ur alumn- och/eller avnämarperspektiv. Under arbetets gång konstaterades att det vara viktigt med struktur och tydlighet. Syftet med att involvera externa parter ska framgå och förväntningarna ska vara uttalade. Många gånger är man så glad att man lyckats involvera externa parter att man undviker att förtydliga förväntningarna, men det är viktigt för alla inblandade för att det ska bli lyckat.

CDIO – ramverk

Ramverket Conceive-Design-Implement-Operate (CDIO) är skapat för ingenjörstudier men har nu utarbetats för att passa en generell examen. Initiativet till CDIO kom från MIT i USA, som slog sig ihop med LiU, Chalmers och KTH för att bygga CDIO-ramverket. Idag är det ett nätverk av universitet och högskolor världen över som samarbetar för att utveckla sina ingenjörstudier. Trots att ramverket används inom en annan disciplin än de humanistiska och teologiska, så finns det aspekter att anamma och inspireras av för en HT-utbildning. Fokus ligger på de byggstenar som en utbildning skall innehålla: teoretisk kunskap, personliga och professionella förmågor (så som kritiskt tänkande), interprofessionella färdigheter (samarbete och kommunikation) och tillämpad kunskap i relation till en profession och till samhället. Utgångspunkten är identiteten som man vill att studenten utvecklar under utbildningen och frågorna man ställer sig är: vilka förmågor och färdigheter har studenterna när de lämnar lärosätet? Hur hjälper vi studenterna uppnå dem?

Genom att kartlägga var studenterna får jobb efter att de läst en utbildning inom humaniora och teologi och definiera vad som skiljer HT:s utbildningar från andra universitet går det att beskriva vad man vill att studenterna får med sig från utbildningen i ett drömscenario. Det kan användas i rekryterings- och marknadsföringssyfte och för att kort och enkelt kunna beskriva en utbildning. Det handlar inte om att förminska eller förenkla utan att kunna förklara och kommunicera för presumtiva studenter vad man vill att studenterna ska ha med sig efter utbildningen.

Black box – övning

Black box är en övning där man använder den identitet man preciserat genom CDIO för att identifiera och kommunicera relevans. Det kan användas som utgångspunkt i kursutveckling och revidering av befintliga kurser så att man kan se över den konstruktiva länkningen och progressionen i en kurs, med "identiteten" i bakhuvudet. Att kommunicera de pedagogiska tankarna till studenterna är viktigt, ofta är det som är uppenbart för lärare inte uppenbart för studenterna. Fahlgren använde sig av verktygen i samband med en större revidering av programmet i experimentell och industriell biomedicin och det fick goda resultat. Som en del av det nya programmet lade man in en inspirationsdag för nya studenter där de fick träffa externa aktörer och mingla. Att belysa samhällsrelevans och profession i en form där studenterna är delaktiga har visat sig vara uppskattat och stärkt utbildningen.

Sammanfattningsvis konstaterade Fahlgren att det är viktigt att inkludera moment i utbildningen som stärker en framtida professionsidentitet och att hjälpa studenterna att se vilken roll utbildningen och de själva kan spela i samhället. Erfarenheten från revideringen av programmet visade att det ökade motivationen hos studenterna, ökade genomströmningen och gjorde det lättare för studenterna att sätta ord på vad de fått med sig från utbildningen och dess relevans, när de kom ut på arbetsmarknaden.

I den efterföljande diskussionen lyftes några frågor och perspektiv:

- Hur får vi arbetsgivarna att förstå utbildningarnas relevans och vad studenterna har med sig efter studierna? Studenterna får ofta själva söka jobb som de tror kan passa dem och det kan vara svårt att övertyga arbetsgivare.
- Det kan vara värdefullt att både fråga arbetsgivare vad de behöver och att informera om vad studenter med en viss utbildning får med sig.
- Vikten av studievägledning blir tydlig i relation till temat och att stödja studenterna i hur de plockar ihop en examen eller kan tänka kring vad de behöver för att nå dit de vill. Kanske kan vissa insatser göras mer fakultetsgemensamt? Trestegsraketen på SOL kan exempelvis var en inspiration med pass om studieteknik, examen och karriär och att skriva CV och söka jobb.
- Alla studenter som läser mer än en termin borde någon gång delta i ett samtal om vad ämnet kan leda till och vad man kan göra efter att man avslutat utbildningen.
- Vilka för- och nackdelar finns med att utgå från program-, ämnes- och HT-identitet när man arbetar med dessa frågor?
- Att läraren engageras är centralt för att dessa frågor ska beröras i utbildningen.
- Den nya fakultetsgemensamma praktikkursen kan föra med sig positiva effekter.
- Att utgå från alumnperspektiv och samarbeten med konkreta arbetsgivare kan vara en väg framåt.

KVALITETSARBETE PÅ HT-FAKULTETERNA

KVALITETSARBETET FRAMÅT MED UTGÅNGSPUNKT I MITTVÄGSREFLEKTIONEN

Martin Nykvist, utbildningsledare Kansli HT

Mittvägsreflektionen 2022

Mittvägsreflektionen genomfördes under våren 2022 under den paus som skapades i kvalitetsarbetet, vilket innebar att inga kvalitetsdialoger genomfördes det året. Mittvägsreflektionen genomfördes i form av en enkät där institutionerna/sektionerna, biblioteket och HTS ombads reflektera över arbetet med de teman som hittills tagits upp, samt att ge återkoppling på genomförandet av kvalitetsdialogerna. Syftet var att få en bättre bild av de interna förutsättningarna för kvalitetsarbetet och inhämta synpunkter på upplägget efter att hälften av sexårscykeln genomförts. Det var en del i arbetet för att säkerställa att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildning sker, vilket var ett av kriterierna som skulle behandlas 2024.

De flesta som besvarat enkäten anser att idén med kvalitetsdialoger är god. De upplever metoden som konstruktiv och nyttig. Många lyfter särskilt fram förarbetet till dialogen som en givande, om än tidskrävande, del av kvalitetsarbetet, eftersom det innebär en genomlysning av verksamheten som annars inte hade gjorts och som skapar en medvetenhet om styrkor och utvecklingsområden i utbildningen. Flera lyfter också fram det tematiska upplägget som en styrka och anger att samtalen vid dialogerna i regel upplevs som inspirerande.

Om förarbetet som institutionerna gör är det mest positiva, så är efterarbetet som upplevs som problematiskt av flest. I något svar framhålls det att konsekvenserna av dialogerna är oklara och att återkopplingen från fakulteterna är otydlig. Flera antyder att processen inte blir mer än en pappersprodukt, vilken inte får något egentligt avtryck i utbildningen. Detta verkar särskilt bero på de korta tidsintervallerna mellan dialogerna, vilket gör det svårt att finna tid för implementering av de punkter som adresserats. Därtill skriver några av de svarande att vissa teman inte upplevs som relevanta och att institutionerna eller ämnena i stället bör välja teman. Med anledning av detta underströks det på internatet att det inte är HT som väljer vilka aspekter som ska belysas i dialogerna, utan att dessa följer kriterierna i universitetets gemensamma kvalitetssäkringspolicy. En lösning skulle kunna vara att inkludera en öppen fråga i underlaget till dialogerna där utbildningarna kan lyfta fram de områden de vill belysa.

Externa parter i kvalitetsarbetet

Universitetsledningen har i återkopplingen på fakulteternas kvalitetssäkringsarbete understrukit vikten av att inkludera kollegial granskning i kvalitetsarbetet. Kollegial granskning är ett inslag i de tematiska utvärderingarna där projektet med externa medbedömare genomfördes 2019 och programkonferenser med masterprogrammen pågår 2022–2024. Det saknas kollegial granskning i kvalitetsdialogerna och det är en utmaning att inkludera det utifrån kvalitetsdialogernas utformning där flera ämnen diskuteras vid samma dialog. I mittvägsreflektionen framhålls vikten av att de externa inslaget ska ske i form av en kollegial dialog snarare än en extern bedömning. Både projektet med externa medbedömare och programkonferenserna med externa kritiska vänner uppfattas som positiva och lyckade inslag i kvalitetsarbetet och har upplevts som givande. Kanske kan dessa metoder användas som inspiration för framtida inslag i kvalitetsarbetet.

Kvalitetsarbetet 2025–2030

Resultaten från Mittvägsreflektionen kommer att användas inför revideringar av upplägget för kvalitetsarbetet för den kommande sexårscykeln. Det som framför allt lyfts fram är det höga tempot och att det inte finns tid att arbeta med resultaten av kvalitetsarbetet eftersom arbetet med nästa tema följer så nära inpå.

Två möjliga scenarion för att gå vidare presenterades och diskuterades i mindre grupper. Det första scenariot innebär att HT fortsätter med teman och dialoger, men att kvalitetsdialogerna sker vartannat år och att vartannat år ägnas åt utvecklingsarbete och uppföljningsdialoger. Det andra scenariot skulle innebära fullständiga utbildningsutvärderingar vart femte år för alla utbildningar. Det skulle medföra ett omfattande arbete, men som punktinsatser. Dialogerna skulle kvarstå men vara en uppföljande instans.

De två förslagen diskuterades i fem grupper och fyra av fem kom fram till att det första alternativet är att föredra, att behålla det nuvarande upplägget men med ordinarie kvalitetsdialoger exempelvis jämna år och uppföljningsdialoger udda år. Det finns erfarenheter av att programutvärderingarna som UKÄ genomförde var omfattande men givande och att man fick värdefulla resultat att arbeta vidare med. Trots det kom majoriteten fram till att stora utvärderingar vart 5-6 år som liknar tidigare UKÄ-utvärderingar inte upplevs som konstruktivt och att löpande arbete är mer givande.

Några kommentarer som lyftes var:

- Det är svårt att engagera lärare i kvalitetsarbetet, även om de får ersättning i form av timmar. Det blir en kvalitetströtthet vilket är beklagligt eftersom kvalitetsarbetet är till för att lärarna ska kunna förbättra sin undervisning. Lärarnas input är grundläggande för kvalitetsarbetet, studierektorn kan inte arbeta med det på egen hand, därför är det viktigt att lärarna inte tröttnas ut. Om det genomförs vartannat år kan det ge nya möjligheter att engagera lärarna.
- Det skulle vara värdefullt med en fingervisning av hur mycket tid som utbildningarna förväntas lägga ner på förarbetet inför dialogerna, man gör på många olika sätt idag.
- I vissa miljöer finns goda exempel på kollegial förankring och att kvalitetsarbetet är ett grupparbete, hur skapar man det i andra miljöer som har andra förutsättningar?
- Tyngdpunkten i HT:s kvalitetsarbete ligger i förarbetet, att man inom läraryrket arbetar med temat och får syn på styrkor och utvecklingsområden tillsammans.
- Förarbetet inleds i god tid med att arbeta fram frågorna till underlaget i studierektorsnätverket och sedan görs insatser för att framtagandet av underlaget ska göras gemensamt i läraryrket, men i uppföljningsarbetet står studierektorn mer ensam och det saknas tid för det i årscykeln.
- Uppföljningsarbetet blir mer meningsfullt om det finns tid att ta till sig goda exempel genom att det avsätts ett år för det.
- Enligt *Föreskrifter för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning vid Lunds universitet* ska fakulteterna genomföra utvärderingar av utbildningarna med målsättningen att all examensgrundande utbildning ska utvärderas minst vart sjätte år, vilket innebär att fler kvalitetskriterier behöver inkluderas i varje tema om vartannat år principen appliceras, eftersom det inte går att förlänga cykeln. Kriterierna behöver kategoriseras i tre nya teman.
- Det föreslås att uppföljningsdialogen inte nödvändigtvis behöver utgå från institution/sektioner utan att man kan dela in utbildningar som har likande utmaningar och behandla dessa tillsammans.
- Det behöver kommuniceras tydligare vad som är uppföljningsåtgärder från kvalitetsarbetet till skillnad från andra strategiska eller utvecklande insatser.
- UKÄ genomförde 2021 en lärosätessgranskning där Lunds universitets kvalitetssystem granskades och fick godkänt på alla punkter.

KVALITETSARBETET 2023 MED TEMA "UTBILDNINGARNAS RELEVANS"

Ett förslag på upplägg och innehåll för kvalitetsarbetet 2023 som svarar mot kriteriet i Lunds universitets policy för kvalitetsssäkring och kvalitetsutveckling, "att utbildningen ska vara relevant för studenterna samt svara mot samhällets behov" presenterades. I grupper diskuterades förslagen på frågorna som institutionerna besvarar inför kvalitetsdialogerna.

Frågorna upplevdes överlag som relevanta och möjliga att besvara. Någon fråga uppfattades som omfattande och det föreslogs att den skulle delas på två. Vissa frågor var formulerade som ja- och nej-frågor och det föreslogs att de skulle omformuleras. De kommentarer och förslag på förändringar som framkom ligger till grund för revideringen av förslaget som presenteras för studierektorsnätverket efter sommaren.

HT:s kvalitetsarbete har utarbetats på ett sådant sätt att det ska vara så värdefullt som möjligt för utbildningarna. Utbildningarna ska känna att de äger frågorna och att de ska vara formulerade så att de kan ligga till grund för utveckling inom ämnena. Kriterierna från LU:s kvalitetssäkringspolicy behöver behandlas på ett bra sätt, men syftet med dialogerna och förarbetet är framför allt att det ska vara del av det interna utvecklingsarbetet. Frågorna som ska besvaras inför dialogerna ska diskuteras i nätverket igen och kommentarer och förslag på förändringar välkomnas.

DISKUSSION OM LÄRARLEDD TID

Frågan om den lärarledda tiden och hur arbetstiden ska fördelas fanns på agendan under kvalitetsdialogerna 2021. Som ett resultat av det har en inventering av rutiner för beräkning av lärares arbetstid när det gäller undervisning genomförts under vintern. I dagsläget finns HT-gemensamma *Riktlinjer för planering och beräkning av lärares arbetsinsatser inom utbildning på grund- och avancerad nivå*. Men riktlinjerna är från 2011 och implementeringen av dem skiljer sig mellan fakulteternas institutioner och ämnen.

Inventeringen visar att det som stipuleras i riktlinjerna, det vill säga en tilldelning enligt faktor 3 (en timme undervisning medför 3 timmars förberedelse) är det som används överlag. Men det finns andra beräkningsmodeller och metoder för att fördela. Inom vissa ämnen ger man lärarna en viss mängd timmar som de själva får fördela. Det upplevs av de som använder den som en modell som bidrar till arbetsglädje och självbestämmande. Inom andra ämnen finns inte de ekonomiska förutsättningarna för att följa tilldelningen enligt riktlinjerna. En diskussion fördes om förutsättningarna för och utmaningarna med bemanningsarbetet. Det är ett omfattande arbete som innebär många överväganden för studierektorerna. Det vore bra att ha möjlighet att lättare anlita lärare över institutionsgränserna och det arbetet blir enklare om det finns en samsyn kring fördelningen av timmar.

Inställningen till riktlinjerna är delade, vissa menar att de inte behövs, andra använder dem och tycker att det är bra och några föreslog att en lathund vore till bättre stöd än riktlinjer. Det är bra om nya studierektorer får lära sig att beräkna tilldelningen av timmar utifrån tillgängliga resurser.

Kansliet står i startgroparna för att skapa en HT-specifikt studierektorsutbildning som ska förmedla kunskaper om bland annat administration, bemanning och ekonomi. Skriftlig vägledning om utbildningsadministration håller också på att sammanställas. Det uppfattades som positivt och nyttigt. Nätverket ska återkomma till diskussionen om bemanningsprinciper och riktlinjerna för planering och beräkning av lärares arbetsinsatser längre fram.

AVSLUTNING

Grundutbildningsinternatets två dagar sammanfattades som mycket konstruktiva. Deltagarna har engagerats i diskussioner, grupparbeten och förslag på ett hängivet sätt vilket resulterat i nya idéer och steg i processerna. Samtalet om humanioras roll i samhället, för individen och i relation till arbetsmarknaden kommer att fortsätta. Med inspiration i diskussionerna ska frågorna till underlaget till kvalitetsdialogerna färdigställas under hösten och sedan påbörjas institutionernas arbete med att diskutera frågorna i sina lärarlag. Idéer och tankar inför den kommande sexårscykeln för kvalitetsarbetet ska tas tillvara inför kommande justeringar. Arbetet med att göra kvalitetsarbetet så värdefullt som möjlighet för alla involverade kommer att fortgå.

Tre påminnelser inför hösten:

- HT-fakulteterna har återigen utlyst medel för pedagogiska projekt som går att söka, med sista ansökningsdag den 15 augusti. Nytt för den här omgången är att det även går att söka för pedagogiskt mentorskap. Det innebär att en lärare frigörs från undervisning för att vara pedagogisk mentor för en doktorand eller en ny lärare som tar över undervisningen under vägledning. Förhoppningen är att det ska bidra till pedagogisk utveckling för både den seniora läraren och för den som är ny i undervisningen.
- Lunds universitets högskolepedagogiska konferens äger rum den 17 november och HT-fakulteterna är i år värd för konferensen. Temat är livslångt lärande.
- Seminarserien om jämställdhet, lika villkor och mångfald vid HT-fakulteterna fortsätter under hösten och kommer att handla om bemötande av studenter med könsöverskridande identitet samt om bias i rekrytering och bedömning. Ni är varmt välkomna!

Alla deltagare tackades för medverkan på internatet men också för allt gott samarbete under året som gott. Stort tack till alla!

Att arbeta med kvalitetssäkring och utbildnings relevans

Anna Fahlgren, Professor i Cellbiologi
Linköpings Universitet

1

Relevans i utbildning

Min bakgrund: Forskning och Tvärvetenskap

- MSc Biologi
- PhD Idrottsmedicin
- Forskargrupp inom Experimentell biologi
- Postdoc Hospital for Special Surgery, New York
- Gästforskare på ACTA-VU, Amsterdam
- Medgrundare, VD, Bioreperia AB

2

Relevans i utbildning

Min bakgrund: Utbildning och Samverkan

- Samverkan Akademi - Näringsliv Vinnova
- Verksamhetsutvecklare Internationellt BSc Experimental and Industrial Biomedicine
- Programansvarig BSc Experimental and Industrial Biomedicine
- Projektledare MERUT Vinnova
- Samverkan i utbildning - Uppdrag för medicinska fakulteten, LiU
- Verksamhetsutvecklare East Sweden Medtech

3

Relevans i utbildning

FOKUS RELEVANS

- *VARFÖR ÄR VI HÄR?*
- *VAD ÄR RELEVANS I UTBILDNING?*
- *VERKTYG OCH METODER FÖR RELEVANS I UTBILDNING*
- *SAMMANFATTNING*

4

VARFÖR ÄR VI HÄR?

Högskolornas utbildningsdimensionering styrs från flera håll?

Lunds universitets policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling :

Utbildningen skall vara
”relevant för studenterna samt svara mot
samhällets behov”.

HUR FÖRHÅLLER VI OSS TILL DETTA?

Vilka utmaningar har vi?

”relevant för studenterna samt svara mot samhällets behov”

Program och kurser har redan späckat innehåll

Studenter får arbete inom 6 månader

Det finns ingen plats att inkludera relevans

Vårt ämnesområde är så brett vilket är vår styrka!

Det är svårt att "boxa" in en generell examen!

Tillgodose samhällets behov – vad innebär det?

VAD ÄR RELEVANS I UTBILDNING?

Hur kan detta kvalitetsäkras?

Enkät till utbildningsansvariga

- Vad innebär det för dig att en högskoleutbildning är relevant?
- Vad ser du för likheter och skillnader mellan begreppen relevans och kvalitet inom högre utbildning?

DEFINITION RELEVANS?

- Ordet **relevans** används om egenskapen eller förhållandet att vara relevant, av betydelse, vikt. ¹¹
- Inom högre utbildning och forskning är relevans en dimension av kvalitet (d.v.s. god forskning och utbildning är den som uppfattas som relevant).
- Samtidigt är relevans ingen absolut storhet utan kopplad till en värdering av vad som är lärosätens grundläggande uppdrag.
- Synen på detta uppdrag skiljer sig åt både mellan olika intressenter, mellan lärosäten och mellan olika länder.

MERUT

Metoder för Relevansbedömning i Utbildningar

(VINNOVA: Totalt 17 utvecklingsprojekt med fokus på utveckling av lärosätenas samverkanskapacitet)

MERUT

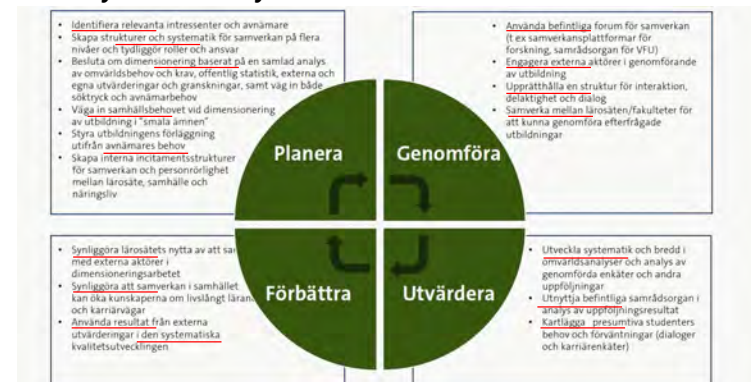
- Programmet ger svenska lärosäten möjligheter att:
  - Experimentera – pröva och utveckla arbetsformer,
  - Implementera – våga införa nya arbetsformer,
  - Utveckla nätverken och samarbeten mellan lärosätena och stärka erfarenhetsutbyte och informationsspridning.

MERUT - 7 lärosäten: LiU, KTH, KI, UU, SU, HKR, MDH

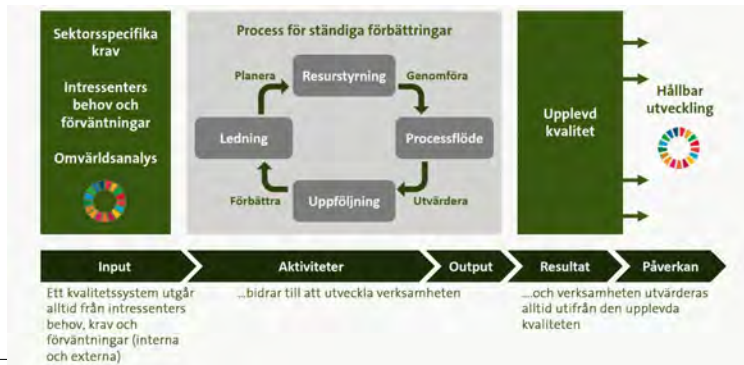
SYFTE:

- Stödja svenska lärosäten i arbetet med att utveckla relevans som faktor för vidareutveckling och dimensionering av högskoleutbildningar.
- Förtydliga innebörden av begreppet relevans i utbildningen.
- Utveckla metoder för att bedöma och utveckla relevansen i befintliga och framtida utbildningar.

Samverkansaspekter att utveckla i relation till olika faser av kvalitetscykeln i det systematiska kvalitetsarbetet

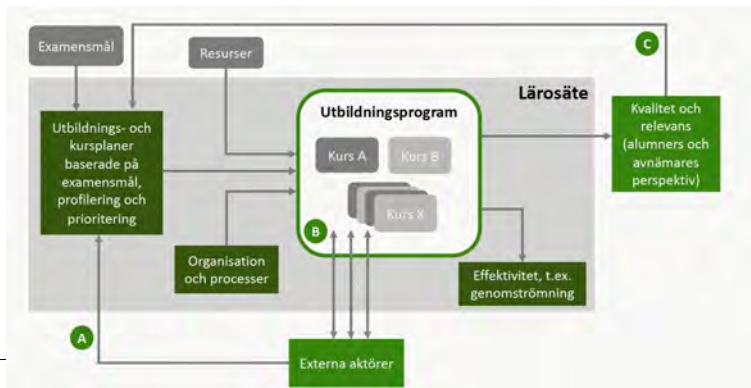
Intressentmodell i relation till lärosätens kvalitetssystem för forskning och utbildning

Projektgrupperna var tvärdisciplinära och involverade både **generell och yrkes-examina**

- Några slutsatser
  - Inventera vad ni har eller utför – Synliggör och kommunicera detta.
  - Använd redan utarbetade metoder och modeller och anpassa dem till er egen verksamhet (spar mycket tid).
  - Ta hjälp av andra utbildningar/lärosäten som har haft liknande utmaningar.
  - Skapa nationella och internationella nätverk som involverar avnämare och utbildningar.

Verktyslåda för att stärka utbildnings interaktion med externa aktörer

A: Verktyg och former för extern medverkan på **programledningsnivå** för att stärka utbildningens relevans:

- Program-/branschråd (medverkan från externa aktörer):
  - Externa intressenter medverkar vid utformning av utbildnings- och kursplaner.
- CDIO Syllabus survey:
  - Enkät till programmets intressenter om förväntningar på de utexaminerades kunskaper, färdigheter och förmågor i relation till den tänka yrkesrollen.
- Fokus- eller utvecklingsgrupp med extern medverkan för särskilda uppgifter.

B: Verktyg och former för interaktion med externa aktörer på kursnivå för att stärka utbildningens relevans:

- VFU-utvärderingar
- Externa personers medverkan i utbildningen: Kursmentorer, adjungerade lärare, eller liknande
- Kunskapsinventering i samband med praktik och projektarbeten hos extern aktör
- Workshop för att kartlägga utvecklingsbehov vad gäller arbetslivsanknytning och samverkansinslag i ett programs kurser.

C: Verktyg och former för att följa upp utbildningens relevans ur alumn- och/eller avnämarperspektiv:

- Alumn-/avgångsenkäter: Utexaminerade, på olika tidsavstånd från examen, reflekterar över utbildningen.
- Reflektionsdokument vid slutet av examensarbete: Reflektion över hela utbildningen, just före examen.
- Etableringsgrad: Hög etableringsgrad tolkas som hög relevans.
- Avnämarundersökning.

Checklista för involvering av externa intressenter i utbildningsutveckling

- En avgörande aktivitet för att förstå och och säkerställa kvalitet och relevans i utbildning
- Det finns flera verktyg för att genomföra detta på ett effektivt sätt

Checklista för involvering av externa intressenter i utbildningsutveckling

För dig som är programansvarig eller motsvarande

Struktur

- På vilken organisationsnivå finns samverksgruppen?
- Har gruppen enbart en rådgivande roll eller även en formellt beslutande roll?
- Vilka förväntningar på de externa personernas deltagande finns det?
- Hur rekryteras "rätt" ledamöter? Är det t.ex. viktigt om de har sin utbildningsbakgrund på det aktuella programmet?
- Hur ofta ska gruppen träffas?
- Vilken information behöver de externa personerna inför möten och hur styrs agendan?

Innehåll

- Hur blir innehållet på mötena relevant för både lärosäte och externa ledamöter?
- Hur stäms förväntningarna från olika deltagare av?
- Hur engageras de externa personerna i gruppens arbete?
- Hur ska input från de externa personerna hanteras och implementeras?
- Hur förankras gruppens arbete och de externas input internt hos kollegor, studenter och administration?
- Vilken feedback får de externa personer på den input de har gett?

Checklista för involvering av externa intressenter i utbildningsutveckling

För dig som är extern intressent	
Struktur <ul style="list-style-type: none"> • Är gruppens uppdrag främst kopplat till ett utvecklingsprojekt eller främst kopplat till "drift" av utbildningsprogram? • Hur många möten hålls per år? • Förväntas du företräda dig själv, din arbetsgivare eller en bransch? Vilket mandat har du när du kommer till gruppens möten? 	Innehåll <ul style="list-style-type: none"> • Vilka förväntningar har du på gruppens arbete? • Vad förväntar sig lärosätet av ditt engagemang? • Har gruppen enbart en rådgivande roll eller även en formellt beslutande roll? • Vilken feedback får du från lärosätet på den input du bidrar med? • Vilken feedback på gruppens arbete tar du tillbaka till din egen organisation?

VERKTYG OCH METODER FÖR RELEVANS I UTBILDNING

Lärarens uppgift och studentens ansvar

”Lärarens fundamentala uppgift är att engagera studenterna i läraaktiviteter som leder till att de når de avsedda lärandemålen på ett någorlunda effektivt sätt. Kom ihåg att vad studenten gör är viktigare än vad läraren gör”.

Thomas J. Shuell 1986

Verktøy og metoder

- ✓ CDIO – ramverk
  - ✓ Studentens professionella identitet
  - ✓ Samtal/intervjuer med studenter och alumner och avnämare (enkäter i olika former)
- ✓ Black box – övning
  - ✓ Koppla identiteten till lärande mål och kurser
  - ✓ Kommunicera ut era tankar för relevans
  - ✓ Öka förståelsen hur olika moment hör ihop

CDIO-RAMVERK

Conceive-Design-Implement-Operate

Skapat för ingenjörstudier men har nu utarbetats för att passa en generell examen.

CDIO

- Ett samarbetsprojekt med initialt fyra medverkande universitet: MIT, Linköpings universitet, KTH, Chalmers (startade 2000 med stöd av Wallenberg-stiftelsen)
- **CDIO**-initiativet är ett nätverk av universitet och högskolor världen över (50 länder) som samarbetar om att utveckla sina ingenjörstudier. Idag använder de flesta svenska lärosäten **CDIO** som modell i utbildningen

CDIO – strukturerat sunt förnuft

Fokus på byggstenar kring vad en utbildning skall innehålla

- Teoretisk kunskap
- Personliga och professionella förmågor – experimentellt, kritiskt och system - tänkande
- Interprofessionella färdigheter – Team arbete och kommunikation
- Tillämpad kunskap i relation till professionen och samhället

IDENTITET-EN NYCKEL

Vilka förmågor och färdigheter har studenterna när de lämnar lärosätet?

Uppnår vi detta?

Relevans och identitet i utbildning

- Var kan man få jobb efter en utbildning vid Lunds Universitet inom humaniora och teologi?

Relevans och identitet i utbildning

- Var kan man få jobb efter en utbildning vid Lunds Universitet inom humaniora och teologi?
- Vad skiljer era utbildningar inom humaniora och teologi jämfört med utbildningar på andra universitet?

Relevans och identitet i utbildning

- Var kan man få jobb efter en utbildning vid Lunds Universitet inom humaniora och teologi?
- Vad skiljer era utbildningar inom humaniora och teologi jämfört med utbildningar på andra universitet?
- Hur skulle ni beskriva era studenters identitet?

En definition för en student inom humaniora och teologi?

- En student med kunskap från humaniora och teologi från Lunds universitet förväntas ha:

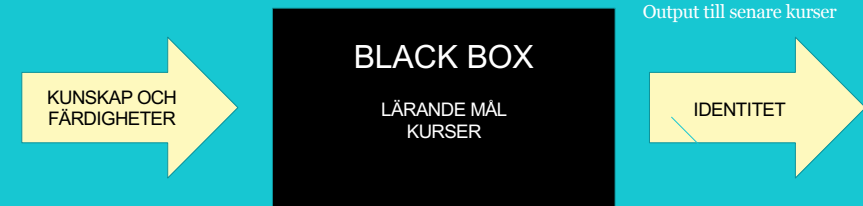
”ett självständigt förhållningssätt för att vetenskapligt kritiskt analysera och förstå olika utmaningar i samhället”

BLACK BOX

37

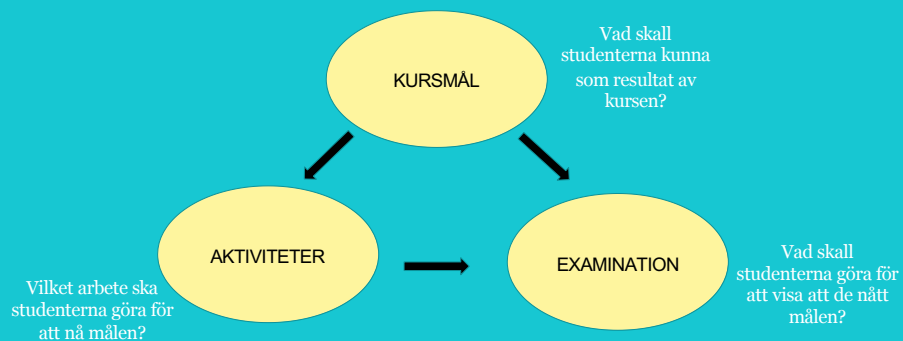
Metod att använda identitet för att identifiera och kommunicera ut relevans

ett självständigt förhållningssätt för att vetenskapligt kritiskt analysera och förstå olika utmaningar i samhället

38

Utvärdering och utveckling av utbildning

39

Utvärdering och utveckling av utbildning

- Progression inom programmet -när fokuserar man på vad gällande färdigheter och förmågor?
- Var studenterna befinner sig vid programstart och vad vi kräver av dem vid examen?
- Vad kan studenterna när de börjar och vad tror vi att de kan?

40

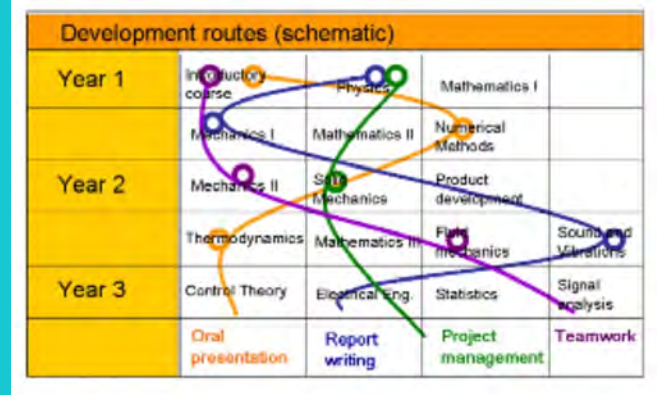
EXEMPEL

Programmets namn: Kandidatprogram i Praktisk filosofi, politik och ekonomi
 Programmets omfattning: 180 högskolepoäng

4. Kursuppgifter

Termin	Bastermin		
Termin 1	Moralfilosofins historia	7,5 hp	
	Kritiskt tänkande och tillämpad etik	6 hp	
	Moralfilosofi	7,5 hp	
	Samhällsfilosofi	4,5 hp	
	Filosofiska frågor och metoder inom politik och ekonomi	4,5 hp	
Termin 2	Statsvetenskap introduktionskurs		
	Statsvetenskaplig introduktion	7,5 hp	
	Politik och styrelse	15 hp	
Termin 3	Nationalekonomi introduktionskurs		
	Mikroekonomisk teori med tillämpningar	11 hp	
	Makroekonomisk teori och ekonomisk politik	9 hp	
	Finansiell Ekonomi	5 hp	
	Internationell ekonomi	5 hp	

Utvärdering och utveckling av utbildning

Belysa samhällsrelevans och profession i en form där studenterna är delaktiga – fokusera på ett ämne som stärker utbildningen

Sammanfattning

Kommunicera ut era pedagogiska tankar till studenterna. Ofta kan man se att det uppenbara för oss lärare inte är uppenbart för studenterna.

Inkludera moment i utbildningen som stärker en framtida professions identitet. Alla utbildningar har en avsikt att stärka samhället och ni vet var era studenter hamnar efter utbildning. Hjälpt studenterna att se detta tidigt i utbildningen.

Ni kommer få en tydlig effekt:

- Ökad motivation från studenterna
- Ökad genomströmning
- Studenter får det lättare att marknadsföra sig själv då de söker arbete

Tvärhumanistiska utbildningsinitiativ

Workshop

1

Utgångspunkter

Vad kan ett tvärhumanistiskt program eller paket erbjuda studenter i humaniora och teologi?

Vilka fördelar finns med sådana initiativ för HT-fakulteterna och för humaniora i Sverige?

2

Bakgrund

- Uppföljning av alumnrapporten
- Grundutbildningsnämndens verksamhetsplan 2022

Bullet points

- För att göra utbildningsområdet rättvisa måste man bejaka såväl dess yrkesförberedande potential som dess vidare roll för individ och samhälle.
- Den variationsrikedom som är utmärkande för humaniora bör betraktas som en styrka men måste tas med i beaktande när man utvärderar värdet av humanistiska utbildningar.
- Humanister tränas i en bred repertoar av förmågor som efterfrågas på arbetsmarknaden.
- Enkätens resultat bekräftar att humanistiska studier har goda förutsättningar att skapa beredskap för en föränderlig arbetsmarknad.
- Vad krävs för att ge humanister bättre konkurrensmöjligheter på arbetsmarknaden?

3

Bakgrund

- Uppföljning av alumnrapporten
- Grundutbildningsnämndens verksamhetsplan 2022

Bullet points

- För att göra utbildningsområdet rättvisa måste man bejaka såväl dess yrkesförberedande potential som dess vidare roll för individ och samhälle.

Utmaningar

- Samhällets och arbetsgivares kunskap om humaniora och värdet av humanistiska utbildningar är låg.
- Det saknas en humanistisk yrkesidentitet och humanistisk arbetskraft och kompetens är delvis osynlig.
- Samtalet om humaniora har länge varit negativt konnoterat – men har förändrats under senaste decenniet.
- Humaniora missgynnas om breda utbildningar/kunskaper nedvärderas gentemot yrkesutbildningar.

4

Bakgrund

- Uppföljning av alumnrapporten
- Grundutbildningsnämndens verksamhetsplan 2022
  - "Det är viktigt att öka arbetsmarknadens förståelse för humanisters och teologers anställningsbarhet."
  - "...få fler studentgrupper att få upp ögonen för studier i humaniora och teologi."
  - "...förvalta resultaten från rapporten och diskutera och ta fram förslag på aktiviteter utifrån rapportens resultat och de strategiska frågorna om utbildningens relevans och breddad rekrytering."

Varför?

- Uppföljning av alumnrapporten
- GUN:s verksamhetsplan
- HT-nivå och HT-identitet
- Utbildningens relevans
- Profilering (och artikulering) av humaniora och av HT/LU
- Rekrytering/genomströmning/arbetsmarknadskoppling
- Konkretisera vision om humanistiska utbildningars relevans

"Lunds universitet strävar efter att vara ett universitet i världsklass, vilket förutsätter utbildning av högsta kvalitet."

"...utbildningen ska vara relevant för studenterna samt svara mot samhällets behov."

"there is not a clear narrative about how a humanities major or minor translates into a career."

Varför?

- Tillhandahålla identitet och tydligt sammanhang
- Sätta fokus på generella/generiska kompetenser
- Erbjuda arbetslivskoppling och alumnverksamhet
- Integrera studievägledning och arbetslivsforum
- Förbättra arbetsgivarnas syn på humanistiska utbildningar
- Höja humanioras status

Anders Burman: En förebildlig bildningstradition
Medan bildning i Europa alltmer kommit att betraktas som en onödig lyx i det kortsiktiga nyttotänkandets tidevarv, är försvaret för "liberal education" fortsatt starkt i den amerikanska högskoledebatten.

10 krav för breddad rekrytering i högskolan

6 potentiella studenter inom humaniora.
Högre utbildning kan kännas som ett stort steg, och utbildningar inom humaniora kan verka mer osäkra än andra. Samt ett förberedande steg bör det gå valbara kurser inom humaniora.

HT:s dekanblogg

Bildning och innovativa kommunikationsvägar

Bildningsdebatten

LUND UNIVERSITY
Division of External Relations
International Office
Kersti Salting

And En för
Medan som en tidevarv starkt i

Den lönsamma humanioran

BRIEFING PAPER #4
24 september, 2015

TIMBRO

Humanister på arbetsmarknaden i Sverige och USA

SAMMANFATTNING

- Humanistisk utbildning i USA leder till både anställning och god löneutveckling.
- Det finns vetenskapligt stöd för att humanistiska utbildningar bättre än andra utbildningar ger "överförbara kompetenser", det vill säga, läs- och skrivfärdigheter samt ökad analytisk förmåga.
- I USA är det vanligt att personer med framträdande positioner inom politik och industri har en grundexamen i något humanistiskt ämne.
- I stället för att försöka få in fler studenter på yrkesinriktade utbildningar, bör Sverige satsa på att fler studenter läser kurser som ger "överförbara kompetenser", samt att dessa kurser ställer samma typ av höga krav som utmärker de stora humanistiska utbildningarna i USA.

Liberal Arts på Lunds un
By Heidi Erikson - 19 December, 2019 - In Nyheter

En ny tvååretskurser utbildning kan bli det första
Prorektor Sylvia Schwaag Seger ser en framtid där i
ämnen.

Timbroas Briefing Paper är en serie kortrapporter som belyser komplexa frågor i ett kortare format. För att läsa detta eller andra av våra briefing papers, besök www.timbro.se/bp.

OM FÖRFATTAREN
Sharon Rider är professor i teoretisk filosofi vid

...sk hög-
...ts-princip!
...ska kompe-
...s och mor-
...al Arts-
... och möjlig-
... därmed

...ddad
... i högskolan

...tiella studenter
...tt prova på utbildning
...
...ng kan kännas som ett
...utbildningar inom huma-
...mer osäkra än andra.
...dande steg bör det gå
...stastiskt basär med
...nom humaniora.

...gg

...ning och innovativa
...munikationsvägar

9

Bildningsdebatten

LUND UNIVERSITY
Division of External Relations
International Office
Kersti Salting

And En för
Medan som en tidevarv starkt i

Den lönsamma humanioran

BRIEFING PAPER #4
24 september, 2015

TIMBRO

Humanister på arbetsmarknaden i Sverige och USA

SAMMANFATTNING

- Humanistisk utbildning i USA leder till både anställning och god löneutveckling.
- Det finns vetenskapligt stöd för att humanistiska utbildningar bättre än andra utbildningar ger "överförbara kompetenser", det vill säga, läs- och skrivfärdigheter samt ökad analytisk förmåga.
- I USA är det vanligt att personer med framträdande positioner inom politik och industri har en grundexamen i något humanistiskt ämne.
- I stället för att försöka få in fler studenter på yrkesinriktade utbildningar, bör Sverige satsa på att fler studenter läser kurser som ger "överförbara kompetenser", samt att dessa kurser ställer samma typ av höga krav som utmärker de stora humanistiska utbildningarna i USA.

Liberal Arts på Lunds un
By Heidi Erikson - 19 December, 2019 - In Nyheter

En ny tvååretskurser utbildning kan bli det första
Prorektor Sylvia Schwaag Seger ser en framtid där i
ämnen.

Timbroas Briefing Paper är en serie kortrapporter som belyser komplexa frågor i ett kortare format. För att läsa detta eller andra av våra briefing papers, besök www.timbro.se/bp.

OM FÖRFATTAREN
Sharon Rider är professor i teoretisk filosofi vid

...sk hög-
...ts-princip!
...ska kompe-
...s och mor-
...al Arts-
... och möjlig-
... därmed

...ddad
... i högskolan

...tiella studenter
...tt prova på utbildning
...
...ng kan kännas som ett
...utbildningar inom huma-
...mer osäkra än andra.
...dande steg bör det gå
...stastiskt basär med
...nom humaniora.

...gg

...ning och innovativa
...munikationsvägar

I stället för att försöka få in fler studenter på yrkesinriktade utbildningar, bör Sverige satsa på att fler studenter läser kurser som ger "överförbara kompetenser", samt att dessa kurser ställer samma typ av höga krav som utmärker de stora humanistiska utbildningarna i USA.

10

Masterprogram i Euroculture
Lsåret 2022/2023

Kandidatprogram i historia, politik och samhälle
Det här är ett program som passar dig som vill ha en bred utbildning med historisk och statvetenskaplig inriktning.

Humanioraprogrammet
Lsåret 2022/2023

HUMANISTISKA FAKULTETEN
GÖTEBORGS UNIVERSITET

Liberal arts, kandidatprogram, 180 högskolepoäng
Bachelor's Programme in Liberal Arts, 180 credits

Introduktionsterminens kursinnehåll

- Baskurs för universitetsstudier, 7.5 hp – fil.lu.se
- Tala, skriva, övertygga, 7.5 hp – sol.lu.se
- Att påverka framtiden – kunskap, fakta och lärande från det breda universitetets olika områden, 7.5hp – fil.lu.se
- Att utforska den vetenskapliga metoden, 7.5 hp

Bred bildning inom humaniora och praktisk förankring
Det första året läser du något som kallas för basår, vilket innefattar programspecifika kurser. Under de två sista delkurserna har du möjlighet att själv välja vilka delkurser du vill läsa. Om du väljer att läsa båda delkurserna i filosofi, litteratur eller medie- och kommunikationsvetenskap kan du välja att direkt efter basåret påbörja B-kursen i valt ämne, det blir då ditt valda huvudområde.

Filosofi: Vetenskaplig grundkurs

Översikt | Anmälan

Kurskod: HTXF04
Engelsk titel: Philosophy: Core Studies in the Arts and Sciences
Högskolepoäng: 30
Termin: vårterminen 2014

11

Livslångt lärande

- Fortbildning – utbilda sig för samma arbetsuppgifter, som har förändrats
- Vidareutbildning – utbilda sig för nya arbetsuppgifter
- Karriärväxling – byta karriär helt
- Bildning – individens behov/intresse av personlig utveckling

"Högskolorna ska i sin verksamhet främja ett livslångt lärande"

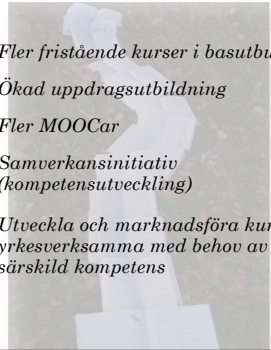
12

Livslångt lärande

- Fortbildning – utbilda sig för samma arbetsuppgifter, som har förändrats
- Vidareutbildning – utbilda sig för nya arbetsuppgifter
- Karriärväxling – byta karriär helt
- Bildning – individens behov/intresse av personlig utveckling

”Högskolorna ska i sin verksamhet främja ett livslångt lärande”

- Fler fristående kurser i basutbud
- Ökad uppdragsutbildning
- Fler MOOCar
- Samverkansinitiativ (kompetensutveckling)
- Utveckla och marknadsföra kurser för yrkesverksamma med behov av särskild kompetens

13

Övning

Kurspaket 60hp

- Fortbildning och fördjupning
- Fristående korta kurser

Kandidatprogram 180hp

- Ämnesstudier (1-90hp) i valfritt ämne ingår
- Kursinnehåll och programstruktur

Kandidatprogram 90hp

- Förkunskapskrav 1-90hp i ett huvudområde
- Kursinnehåll och programstruktur

14

Kurser exempel

- **Kunskapens klassiker. Analys, kritik, dialog** (Uppsala, Lib arts)
- **Humanioras praktiker** (Södertörn)
- **Tänka fritt, tänka rätt** (Uppsala, Humaniora-programmet)
- **Människa och miljö. Natur, kultur, historia** (Uppsala, Lib arts)
- **Samtidens offentligheter** (Södertörn)
- **Debatt och demokrati** (Uppsala, Humanioraprogrammet)
- **Estetik och politik** (Uppsala, Lib arts)
- **Klassisk filologi** (Göteborg, Lib arts)
- **Människa, miljö och materialitet** (Uppsala, Humanioraprogrammet)
- **History of philosophy** (Leiden)
- **Kunskapsteori och kunskapsredskap** (Göteborg, Lib arts)
- **Humaniora i samtiden** (Södertörn)
- **Samhällsfilosofi och etik** (Göteborg, Lib arts)

15

Arbetsmarknadskoppling exempel

- Kulturvetenskaplig tillämpningskurs
- Projektledarutbildning
- Projektkurs ”Public humanities”, 15 hp
- Eurocompetence: Core skills
- Praktik i form av projektarbete utanför eller inom universitetet
- Introduction to statistics
- Professional specialization: Work placement in a relevant organization
- I det offentliga tjänst
- Skrivande och kommunikation i yrkeslivet
- What Can You Do with an English Major?

16

Kursinnehåll och mervärde

- Vilket kursinnehåll ger bäst förutsättningar för att utveckla humanistisk kunskap och kompetens hos studenten?
- Hur främjar kursinnehållet anställningsbarhet/arbetsmarknadskoppling?
- Vilket mervärde kan knytas till kursförslagen?

Tillhandahålla identitet och tydligt sammanhang

Sätta fokus på generella/generiska kompetenser

Erbjuda arbetslivskoppling och alumnverksamhet

Integrera studievägledning och arbetslivsforum

Förbättra arbetsgivarnas syn på humanistiska utbildningar

Höja humanioras status

1

Bakgrund

- Paus för kvalitetsdialogerna 2022
- Skapa utrymme för uppföljning och åtgärder
- Utvärdera formerna för kvalitetsarbetet

➤ Mittvägsreflektion

- I. Kvalitetsdialoger en ändamålsenlig metod
- II. Önskemål om att styra dialogernas innehåll
- III. Internt utvecklingsarbete efter dialogerna

2

Resultat I

Kvalitetsdialoger är en ändamålsenlig metod för kvalitetsarbetet

- + Förarbetet
- + Den tematiska utformningen
- Efterarbetet
- Tidsbrist

3

Resultat II

Hur kan vi styra innehållet i kvalitetsdialogerna?

- Öppen fråga i underlaget
- Fokusera på vissa frågor
- Verksamheten bestämmer

➤ Fakulteterna väljer inte vilka aspekter som ska bedömas i kvalitetsarbetet

4

Resultat III

- 2019: Examination och studieresultat
  - Betygskriterier, kurs- och programutveckling, biblioteken granskat kursplaner
- 2020: Internationalisering
  - Internationalisering på hemmaplan
- 2021: Lärandemiljöer
  - Diskussioner och åtgärder lärarledd och schemalagd tid, pedagogisk utveckling, samarbete mellan biblioteken och studievägledningen, fysisk arbetsmiljö (SOL), digital omställning

5

Externa sakkunniga

- Kollegial granskning är ett inslag i de tematiska utvärderingarna
  - Positiva erfarenheter i projektet med externa medbedömare och programkonferenser
- Saknas kollegial granskning i kvalitetsdialogerna
  - Resurskrävande
  - Kollegor i Lund
  - Granskning kontra diskussion
- "För att skapa legitimitet, ska kollegial granskning vara ett kännetecken för universitetets kvalitetsarbete inom såväl forskning som utbildning. Det betyder att i normalfallet ska kollegial granskning innehålla externa sakkunniga."

6

Programkonferenser

- Under våren har fyra masterprogram haft programkonferenser (Asienstudier, kognitionsvetenskap, Litteratur – Kultur – Medier, visuell kultur)
  - En del av de tematiska utvärderingarna
  - Sakkunniga från motsvarande program vid annat lärosäte
- En väg framåt för kandidatprogram och övrigt utbildningsutbud?

7

Kvalitetsarbetet 2025–2030

Hur kan vi utveckla kvalitetsarbetet inför nästa cykel?

- Vartannat år
  - Fortsatt arbete med tematiska dialoger
  - Ordinarie dialoger jämna år, uppföljningsdialoger udda år
- Fem år ledigt – utbildningskonferenser
  - Fullständiga utbildningsutvärderingar inom ramen för cykeln
  - Dialogerna som uppföljande instans
- Andra förslag?

8